T084 TKL 2 (19) 1509 Luận Đại Trí Độ-Giải Thích Phẩm 4-Vãng Sanh P1

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 38 271

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ
QUYEÅN 38
GIAÛI THÍCH PHAÅM BOÁN: VAÕNG SANH Phaàn 1

KINH: Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch Theá Toân! Boà-taùt ma-ha- taùt haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, tu taäp töông öng nhö vaäy, töø choã naøo cheát roài sanh ñeán ñaây, töø ñaây cheát seõ sanh coõi naøo? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Nhöõng Boà-taùt ma-ha-taùt aáy tu taäp töông öng nhö vaäy, hoaëc töø nöôùc Phaät ôû phöông khaùc sanh ñeán ñaây, hoaëc töø cung trôøi Ñaâu-suaát sanh ñeán ñaây, hoaëc töø trong coõi ngöôøi sanh trôû laïi ñaây. Xaù-lôïi-phaát! Nhöõng Boà-taùt töø nöôùc Phaät ôû phöông khaùc sanh ñeán ñaây, mau cuøng Baùt-nhaõ Ba-la-maät töông öng. Cuøng Baùt-nhaõ Ba-la-maät töông öng, neân khi xaû thaân ôû ñaây, caùc phaùp thaâm dieäu ñeàu hieän tröôùc maét, sau trôû laïi cuøng Baùt-nhaõ Ba-la-maät töông öng, ôû choã sanh ra thöôøng gaëp chö Phaät. Xaù-lôïi-phaát! Coù vò Boà-taùt moät ñôøi boå xöù ôû treân trôøi Ñaâu-suaát khi meänh chung, sanh ñeán trong ñaây, vò Boà-taùt aáy khoâng maát saùu Ba-la-maät, tuøy sanh nôi naøo, heát thaûy moân Ñaø-la-ni, caùc moân tam-muoäi, mau hieän tröôùc maët. Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt meänh chung ôû trong coõi ngöôøi, trôû laïi sanh trong coõi ngöôøi; töø vò Boà-taùt baát thoái chuyeån, Boà-taùt aáy caên ñoän, khoâng theå mau cuøng Baùt-nhaõ Ba-la-maät töông öng, caùc moân Ñaø-la-ni, moân tam-muoäi khoâng theå mau hieän tröôùc maét. LUAÄN: Hoûi: Trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät, chuùng sanh roát raùo khoâng theå coù ñöôïc, nhö phaåm treân noùi: “Xaù-lôïi-phaát! Bieát heát thaûy chuùng sanh khoâng theå coù ñöôïc, caùc teân goïi sai khaùc veà chuùng sanh laø thoï giaû, maïng giaû, cho ñeán tri giaû, kieán giaû... ñeàu khoâng, khoâng thaät, côù sao trong ñaây hoûi töø ñaâu sanh ñeán, cheát ñi veà ñaâu?” Teân goïi khaùc cuûa chuùng sanh töùc

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 38 272

laø Boà-taùt, chuùng sanh khoâng thì Boà-taùt cuõng khoâng. Laïi trong kinh naøy noùi: “Boà-taùt chæ coù teân goïi, khoâng coù thaät phaùp”, sao nay Xaù-lôïi-phaát laïi hoûi caâu aáy? Ñaùp: Trong Phaät phaùp coù hai ñeá: 1. Theá ñeá. 2. Ñeä nhaát nghóa ñeá. Vì theá ñeá neân noùi coù chuùng sanh, vì ñeä nhaát nghóa ñeá neân noùi chuùng sanh khoâng theå coù ñöôïc. Laïi coù hai haïng laø coù ngöôøi bieát töôùng teân goïi, coù ngöôøi khoâng bieát töôùng teân goïi, ví nhö maät hieäu trong quaân lính, coù ngöôøi bieát, coù ngöôøi khoâng bieát. Laïi coù hai haïng laø coù ngöôøi môùi taäp haønh, coù ngöôøi taäp haønh laâu; coù ngöôøi chaáp tröôùc, coù ngöôøi khoâng chaáp tröôùc; coù ngöôøi bieát yù ngöôøi khaùc, coù ngöôøi khoâng bieát yù ngöôøi khaùc (tuy coù ngoân töø, bieát gôûi vaøo ngoân töø ñeå tuyeân lyù -ND). Vì ngöôøi khoâng bieát teân goïi, môùi taäp haønh, ngöôøi chaáp tröôùc, ngöôøi khoâng bieát yù ngöôøi khaùc, neân noùi khoâng chuùng sanh; vì ngöôøi bieát töôùng teân goïi, ngöôøi taäp haønh laâu, khoâng chaáp tröôùc, ngöôøi bieát yù ngöôøi khaùc, neân noùi coù chuùng sanh. Xaù-lôïi-phaát duøng maét Trôøi, thaáy roõ saùu ñöôøng chuùng sanh soáng cheát laønh döõ, khoâng coù nghi ngôø, chæ khoâng bieát caùc Boà-taùt töø voâ löôïng voâ soá theá giôùi töø phöông khaùc sanh ñeán, neân môùi hoûi coù caùc ñaïi Boà-taùt ôû ñaây meänh chung, coù sanh ñeán voâ löôïng voâ soá coõi Phaät ôû phöông khaùc chaêng, Thieân nhaõn Xaù-lôïi-phaát khoâng thaáy ñöôïc ñieàu ñoù cho neân hoûi. Laïi nöõa, coù ngöôøi Thanh vaên, thaáy Boà-taùt haønh saùu Ba-la-maät ôû laâu trong sanh töû, laäu hoaëc chöa heát, nhoùm ñuû thöù trí tueä veà kinh saùch trong ngoaøi, maø chaúng chöùng thaät teá, chöa khoûi sanh giaø beänh cheát, thöông maø khinh, noùi raèng: Haïng naøy meänh chung, vì ba ñoäc chöa heát, seõ ñoïa choã naøo? Nhö Phaät daïy, haïng ngöôøi phaøm phu thöôøng môû cöûa ba ñöôøng aùc, laøm khaùch ñoái vôùi ba ñöôøng thieän, laøm chuû nhaø ñoái vôùi ba ñöôøng aùc. Söùc ba ñoäc maïnh, chaát chöùa toäi nghieäp töø voâ löôïng kieáp, neân khoâng thuû chöùng Nieát-baøn, saép chòu ñuû thöù khoå, raát ñaùng thöông xoùt! Haïng tieåu thöøa thöông xoùt khinh cheâ Boà-taùt nhö vaäy. Xaù-lôïi-phaát laø vò töôùng ñaïi phaùp ñeä nhaát giöõa taát caû Thanh vaên, bieát coù vieäc nhö theá, nhöng muoán khieán chuùng sanh khôûi taâm cung kænh ñoái vôùi Boà-taùt, cho neân hoûi. Phaät laáy ba vieäc ñaùp: 1. Töø coõi Phaät ôû phöông khaùc sanh ñeán. 2. Töø treân trôøi Ñaâu-suaát sanh ñeán. 3. Töø trong coõi ngöôøi sanh ñeán. Hoûi: Nhö töø coõi Phaät ôû phöông khaùc sanh ñeán, vì ôû xa neân Xaù-lôïi- phaát khoâng bieát, coøn ôû treân Trôøi Ñaâu-suaát, trong coõi ngöôøi ñeán, laøm sao khoâng bieát (maø coøn hoûi)?

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 38 273

Ñaùp: Xaù-lôïi-phaát khoâng bieát töø coõi Phaät ôû phöông khaùc ñeán neân hoûi, song Phaät vì choã caàn neân phaân bieät, neân ñaùp töø ba nôi sanh ñeán. Hoûi: Theá gian coù saùu ñöôøng, côù sao trong ñöôøng Trôøi phaân bieät noùi töø trôøi Ñaâu-suaát ñeán, coøn trong ñöôøng ngöôøi khoâng phaân bieät nôi choán. Noùi töø coõi Phaät ôû phöông khaùc ñeán cuõng khoâng phaân bieät ñoù laø ñöôøng Trôøi, hay ñöôøng ngöôøi? Ñaùp: Trong saùu ñöôøng, ba ñöôøng aùc vì nhaân duyeân thoï khoå, taâm trí ñoän, khoâng theå ñaéc ñaïo neân khoâng noùi. Hoûi: Töø trong ba ñöôøng aùc sanh ñeán cuõng coù ngöôøi ñaéc ñaïo nhö Tyø- kheo Ngöu Tuùc, ñeä töû

Xaù-lôïi-phaát, naêm traêm ñôøi sanh trong loaøi traâu, ñôøi cuoái cuøng ñöôïc laøm thaân ngöôøi, chaân coøn gioáng traâu maø chöùng ñöôïc ñaïo quaû A-la-haùn. Laïi coù Tyø-kheo Ma-thaâu-baø-thi-tha, naêm traêm ñôøi sanh trong loaøi khæ, ñôøi cuoái cuøng ñöôïc laøm thaân ngöôøi, chöùng A-la-haùn ñuû ba minh saùu thaàn thoâng, vaãn coøn öa nhaûy nhoùt, vì taäp khí coøn soùt laïi. Haïng nhö vaäy ñeàu ñaéc ñaïo, côù sao noùi khoâng theå? Ñaùp: Tuy coù ngöôøi ñaéc ñaïo, ít quaù khoâng ñuû noùi. Laïi haïng ngöôøi naøy, ñôøi tröôùc gieo saâu thieän caên Nieát-baøn, vì sai laàm chuùt ít phaûi ñoïa ñöôøng aùc, traû heát toäi, thieän caên Nieát-baøn thaønh thuïc, neân ñaéc thaønh ñaïo quaû. Trong ñaây khoâng noùi ñaéc ñaïo quaû Thanh vaên, vì thaân tröôùc thaân sau thöù lôùp chæ vì chöùng ñaéc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Ví nhö töø taâm nhô caáu khôûi leân, khoâng theå thöù lôùp vaøo voâ laäu, maø trung gian phaûi coù taâm thieän höõu laäu (môùi ñöôïc vaøo voâ laäu - ND) vì taâm voâ laäu quyù, cho neân noùi töø ba ñöôøng aùc ñi ra, khoâng theå ñaéc ñaïo thöù lôùp ñöôïc taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Trôøi, ngöôøi, A-tu-la thì khoâng nhö vaäy (khoâng nhö ba ñöôøng aùc - N D). Ba coõi Trôøi döôùi laø Töù thieân vöông, Ñao-lôïi, Tu-daï-ma, kieát söû maõnh lôïi maø saâu; hai coõi treân laø Töï-taïi. Tha-hoùa-töï-taïi, kieát söû saâu maø khoâng maõnh lôïi; trôøi Ñaâu-suaát, kieát söû khoâng saâu khoâng maõnh lôïi. Vì sao? Vì thöôøng coù Boà-taùt thuyeát phaùp, theá neân khoâng noùi trôøi khaùc maø noùi trôøi Ñaâu-suaát, hoaëc coù maø vì ít neân khoâng noùi. Caùc Trôøi ôû coõi Saéc, ai ñaéc ñaïo roài thì khoâng coøn sanh xuoáng coõi naøy, ai chöa ñaéc ñaïo thì vui ñaém thieàn vò neân khoâng sanh xuoáng. Vì ñaém thieàn vò, trí tueä cuõng trì ñoän, neân khoâng noùi. A-tu-la ñoàng vôùi hai Trôøi Töù thieân vöông, Ñao-lôïi neân khoâng noùi. Töø coõi Phaät ôû phöông khaùc sanh ñeán: Töø tröôùc chö Phaät sanh ñeán trong ñaây, caùc caên maõnh lôïi. Vì sao? Vì ñaõ tröø toäi chöôùng trong voâ löôïng voâ soá kieáp. Laïi gaëp ñöôïc chö Phaät tuøy taâm daïy baûo, nhö maøi dao gaëp ñaù toát thì saét beùn. Laïi thöôøng nghe tuïng, chaùnh öùc nieäm Baùt-nhaõ Ba-la-maät,

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 38 274

cho neân maõnh lôïi. Caùc nhaân duyeân nhö vaäy thì taâm Boà-taùt maõnh lôïi. Töø coõi ngöôøi ñeán: ÔÛ ñaây ñeä töû Phaät nghe Baùt-nhaõ Ba-la-maät, nhoùm caùc coâng ñöùc, khi ñaõ xaû thaân, trôû laïi sanh ôû ñaây. ÔÛ quoác ñoä khaùc, tuy khoâng coù Phaät, nhöng ñöôïc gaëp Phaät phaùp, nghe thoï trì, ñoïc tuïng, chaùnh öùc nieäm, tuøy söùc nhieàu ít, tu phöôùc ñöùc trí tueä, ngöôøi naøy caùc caên tuy ñoän maø ñuû söùc thoï Baùt-nhaõ Ba-la-maät, chæ vì khoâng thaáy Phaät hieän taïi neân taâm ñoän. Töø nöôùc Phaät ôû phöông khaùc ñeán caên maõnh lôïi neân tu haønh Baùt- nhaõ Ba-la-maät mau ñöôïc töông öng. Vì töông öng neân thöôøng gaëp Phaät. Nhaân duyeân gaëp Phaät, nhö tröôùc ñaõ noùi. Hoûi: Treân trôøi Ñaâu-suaát; sao chæ noùi Boà-taùt moät ñôøi boå xöù, khoâng noùi hai ñôøi ba ñôøi? Ñaùp: Choã thaân ngöôøi ôû ñaày toäi kieát phieàn naõo, chæ ñaïi Boà-taùt ôû ñoù khoâng bò nhieãm luïy, nhö ngoãng vaøo nöôùc, nöôùc khoâng laøm öôùt. Boà-taùt nhö vaäy, caùc phaùp theá gian khoâng laøm nhieãm tröôùc. Vì sao? Vì Phaät töï noùi nhaân duyeân: vì khoâng maát saùu Ba-la-maät, caùc moân Ñaø-la-ni, caùc moân tam-muoäi, mau hieän

tröôùc maét, neân Boà-taùt aáy ôû theá giôùi ñoù coù theå lôïi ích chuùng sanh, caùc Boà-taùt khaùc, phaân boá möôøi phöông, ví nhö ngöôøi ñaïi trí tueä ñaõ ôû moät choã, thì caùc ngöôøi trí tueä khaùc ñi ñeán choã khaùc, theá neân khoâng noùi. Laïi nöõa, coù ngöôøi noùi chæ noùi Boà-taùt lôùn, khoâng giôùi haïn nhoû. Laïi nöõa, töø trong caùc coõi trôøi khaùc ñeán, seõ noùi roäng ôû choã khaùc. Cheát trong coõi ngöôøi laïi sanh trong coõi ngöôøi thì khoâng nhö hai choã treân, vì thaân ngöôøi ñaïi ñòa nhieàu neân thaân naëng taâm ñoän, vì taâm taâm soá phaùp theo thaân thaønh maïnh yeáu, laïi do caùc nghieäp kieát söû sanh, coøn töø hai choã kia sanh ñeán laø phaùp thaân Boà-taùt, bieán thaân voâ löôïng ñeå ñoä chuùng sanh, neân sanh ñeán trong coõi naøy. Töø trong coõi ngöôøi ñeán, ñeàu laø thaân xaùc thòt. Hoûi: Boà-taùt baát thoái chuyeån, khoâng do kieát nghieäp thoï thaân, côù sao noùi ôû trong coõi ngöôøi? Ñaùp: Vì sanh ñeán coõi naøy môùi ñöôïc baát thoái chuyeån, chöøa boû thaân xaùc thòt; vì ñoän caên neân caùc moân Ñaø-la-ni, tam-muoäi khoâng mau hieän tröôùc maét. Vì khoâng mau hieän tröôùc maét neân khoâng cuøng Baùt-nhaõ töông öng. KINH: Naøy Xaù-lôïi-phaát! OÂng hoûi Boà-taùt ma-ha-taùt cuøng Baùt-nhaõ Ba-la-maät töông öng, meänh chung ôû ñaây seõ sanh ñeán choã naøo? Naøy Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt aáy töø moät nöôùc Phaät sanh ñeán moät nöôùc Phaät, thöôøng gaëp chö Phaät, troïn khoâng lìa Phaät.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 38 275

Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt khoâng duøng phöông tieän vaøo Sô thieàn cho ñeán ñeä Töù thieàn, cuõng haønh saùu Ba-la-maät. Boà-taùt ma-ha-taùt aáy ñöôïc thieàn neân sanh coõi Trôøi soáng laâu, khi ôû nôi ñoù meänh chung, sanh ñeán coõi naøy, ñöôïc laøm thaân ngöôøi, gaëp Phaät, Boà-taùt aáy caùc caên khoâng maõnh lôïi. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt vaøo Sô thieàn cho ñeán ñeä Töù thieàn, cuõng haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Vì khoâng duøng phöông tieän neân khi boû thieàn thì seõ sanh vaøo coõi Duïc, Boà-taùt aáy caùc caên cuõng ñoän. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt vaøo Sô thieàn cho ñeán ñeä Töù thieàn, nhaäp töø taâm cho ñeán xaû taâm, vaøo Hö khoâng xöù cho ñeán Phi höõu töôûng Phi voâ töôûng xöù, tu Boán nieäm xöù, cho ñeán Taùm thaùnh ñaïo phaàn, haønh Möôøi löïc cho ñeán ñaïi töø ñaïi bi, Boà-taùt aáy duøng löïc phöông tieän, khoâng tuøy thieàn sanh, khoâng tuøy taâm voâ löôïng sanh, khoâng tuøy boán voâ saéc ñònh sanh, maø sanh ôû choã coù Phaät. Thöôøng khoâng rôøi haïnh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Boà-taùt nhö vaäy, trong hieàn kieáp seõ chöùng ñaéc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. LUAÄN: Hoûi: Xaù-lôïi-phaát hoûi ñôøi tröôùc ñôøi sau, côù sao trong ñôøi tröôùc Phaät ñaùp ba caùch, trong ñôøi sau thì roäng phaân bieät? Ñaùp: Ngöôøi phaøm vì maét thòt khoâng thaáy quaù khöù vò lai, neân sanh taø nghi; tuy nghi hai ñôøi, maø ñôøi vò lai seõ chòu cho neân roäng phaân bieät. Ví nhö löûa ñaõ taét, khoâng coøn caàu cöùu, chæ duøng nhieàu phöông tieän phoøng ngöøa löûa vò lai. Laïi nhö trò beänh, beänh ñaõ döùt khoâng coøn trò nöõa, chæ trò beänh saép phaùt sanh. Laïi nöõa, Phaät bieän taøi voâ löôïng tuøy yù, neân Xaù-lôïi-phaát hoûi ít maø Phaät giaûi noùi nhieàu. Nhö hoûi moät vieäc cuøng Baùt-nhaõ Ba-la-maät töông öng maø Phaät phaân bieät nhieàu caùch, ví nhö ngöôøi ngheøo ñi theo ngöôøi giaøu öa

boá thí ñeå xin, xin tuy ít maø cho raát nhieàu, Phaät cuõng nhö vaäy, giaøu coù ñaày ñuû voâ löôïng Phaät phaùp voâ laäu, do taâm ñaïi töø bi öa laøm boá thí, nhaân Xaù-lôïi-phaát hoûi ít. Phaät vì ñaïi chuùng phaân bieät noùi nhieàu. Laïi nöõa, trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät, caùc nhaân duyeân, thí duï, phaàn nhieàu ñeå noùi veà Khoâng phaùp. Coù ngöôøi môùi phaùt taâm chaáp thuû töôùng khoâng, ñaém töôùng khoâng aáy, neân ñoái vôùi nghieäp nhaân duyeân sanh töû, sanh nghi: neáu heát thaûy phaùp roát raùo khoâng, khoâng ñeán khoâng ñi, khoâng ra khoâng vaøo, côù sao cheát roài maø coøn coù sanh? Phaùp hieän taïi maét thaáy coøn khoâng theå coù, huoáng gì sau khi cheát sanh ñeán choã khaùc, maét khoâng thaáy ñöôïc maø laïi coù? Vì döùt caùc taâm taø nghi ñieân ñaûo nhö vaäy, neân Phaät daïy roäng caùc nhaân duyeân coù sanh coù töû.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 38 276

Hoûi: Khoâng coù nhaân duyeân cheát soáng. Vì sao? Vì ngöôøi cheát roài tieâu dieät. Coù ba caùch dieät: 1. Löûa ñoát thaønh tro. 2. Truøng aên thaønh phaân. 3. Cuoái cuøng thaønh ñaát. Nay chæ thaáy dieät maát, khoâng thaáy coøn coù ai ñi ra thoï thaân sau? Vì khoâng thaáy neân bieát laø khoâng? Ñaùp: Neáu oâng cho thaân dieät lieàn khoâng, vaäy laøm sao coù chuùng sanh ñôøi tröôùc huaân taäp lo möøng, sôï haõi... nhö treû con khi môùi sanh ra hoaëc khoùc hoaëc cöôøi; vì tröôùc coù huaân taäp lo möøng, neân nay khoâng ai daïy maø lo möøng tieáp tuïc phaùt sanh. Laïi nhö traâu ngheù môùi sanh ra ñaõ tìm tôùi vuù söõa; loaøi heo deâ sanh ra chöa bao laâu ñaõ bieát vieäc phoái hôïp ñöïc caùi. Con cuøng moät cha moät meï maø ñeïp, xaáu, ngheøo, giaøu, thoâng minh, ñaàn ñoän khoâng gioáng nhau. Neáu khoâng coù nhaân duyeân ñôøi tröôùc, thì khoâng neân coù sai khaùc nhö vaäy. Caùc nhaân duyeân nhö vaäy, bieát coù ñôøi sau. Laïi tröôùc kia oâng noùi khoâng thaáy coù keû ñi rieâng? Trong thaân ngöôøi chaúng phaûi rieâng con maét thaáy ñöôïc maø caû saùu caên ñeàu bieát. Coù phaùp nghe ñöôïc, coù phaùp ngöûi ñöôïc, coù phaùp neám ñöôïc, coù phaùp chaïm ñöôïc, coù phaùp bieát ñöôïc. Phaùp nghe ñöôïc coøn khoâng theå thaáy, huoáng gì coù theå bieát. Phaùp “coù sanh coù töû”, cuõng coù theå thaáy, cuõng coù theå bieát. OÂng maét thòt neân khoâng thaáy, ngöôøi coù maét trôøi. thaáy roõ raøng. Nhö thaáy ngöôøi töø moät phoøng ñi ra laïi vaøo moät phoøng, boû thaân naøy ñeán thaân sau cuõng nhö vaäy. Neáu maét thòt thaáy ñöôïc caàn gì caàu maét trôøi? Neáu nhö vaäy maét trôøi, maét thòt, thaùnh, phaøm khoâng khaùc nhau. OÂng duøng caùi thaáy ñoàng nhau töø nhieàu ñôøi suùc tích, laøm sao coù theå thaáy ñôøi sau? Coù theå bieát ñöôïc laø nhö ngöôøi cheát roài sanh, tuy khoâng coù ñeán coù ñi, nhöng vì phieàn naõo chöa heát, neân tình yù töông tuïc nôi thaân, laïi sanh tình yù nôi thaân khaùc, tình yù nôi thaân khaùc laïi taïo nghieäp, cuõng chaúng ñi ñeán ñôøi sau, nhöng do nhaân duyeân taïo nghieäp aáy laïi sanh ra, chòu quaû baùo ñôøi sau, ví nhö söõa coù ñoäc, söõa bieán thaønh kem, kem bieán thaønh phoâ-maùt, söõa chaúng phaûi kem, phoâ-maùt; kem, phoâ-maùt chaúng phaûi söõa. Söõa vaø kem tuy bieán khaùc maø ñeàu coù ñoäc. Thaân naøy cuõng nhö vaäy naêm uaån ñôøi nay laøm nhaân duyeân laïi sanh haïnh nghieäp cho naêm uaån ñôøi sau, töông tuïc khoâng khaùc maø chòu quaû baùo. Laïi nhö caây muøa ñoâng, tuy chöa coù hoa laù quaû

traùi, ñöôïc thôøi tieát thì thöù lôùp sanh ra. Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy neân bieát coù sanh töû. Laïi nöõa, hieän ñôøi coù ngöôøi bieát kieáp tröôùc, nhö ngöôøi moäng thaáy ñi, naèm nguû raát meät, thöùc daäy nhôù laïi lyù do vieäc ñaõ traûi qua. Laïi taát caû kinh saùch trong ngoaøi cuûa Thaùnh nhaân ñeàu noùi ñeán ñôøi sau.

Laïi nöõa, phaùp baát thieän hieän taïi, ñoäng phaùt quaù naëng, sanh saân nhueá, taät ñoá, nghi ngôø hoái haän böùc naõo beân trong, thaân thì khoâ heùo, nhan saéc khoâng vui. Phaùp aùc baát thieän, thoï haïi nhö vaäy, huoáng gì khôûi thaân nghieäp khaåu nghieäp? Neáu sanh phaùp thieän, tònh tín nghieäp nhaân duyeân, taâm thanh tònh, ñöôïc trí tueä nhö thaät, thì taâm vui veû, thaân ñöôïc nheï nhaøng, nhan saéc hoøa vui. Vì coù nhaân duyeân khoå vui neân coù thieän baát thieän, hieän ñôøi nhaát ñònh coù thieän baát thieän, neân bieát chaéc chaén coù ñôøi sau. Chæ vì chuùng sanh maét thòt khoâng thaáy, trí tueä moûng neân sanh taø nghi, neân tuy coù tu phöôùc sö, maø laøm vieäc noâng caïn, ví nhö thaày thuoác vì chöõa beänh cho vua, vua ngaàm cho laøm nhaø traû aân maø thaày thuoác khoâng bieát, khi ñi veà troâng thaáy, môùi hoái haän sao khoâng gia taâm taän löïc chöõa trò cho vua. Laïi nöõa, Thaùnh nhaân noùi vì vieäc ñôøi hieän taïi thaät ñaùng tin, neân vieäc ñôøi sau cuõng ñeàu ñaùng tin, nhö ngöôøi ñi ñeâm qua ñöôøng hieåm, ñaïo sö ñöa tay daét, bieát ñoù ñaùng tin neân lieàn ñi theo. Laáy trí so saùnh vaø theo lôøi thaùnh nhaân coù theå bieát nhaát ñònh coù ñôøi sau. OÂng vì maét thòt troïng toäi, trí so saùnh keùm noâng caïn, laïi khoâng coù maét trôøi. Töï ñaõ khoâng coù trí, laïi khoâng tin lôøi thaùnh, laøm sao bieát ñöôïc ñôøi sau. Laïi nöõa, trong Phaät phaùp thì caùc phaùp roát raùo khoâng, maø cuõng chaúng ñoaïn dieät; sanh töû tuy tieáp noái, cuõng khoâng haún laø thöôøng; nghieäp nhaân duyeân trong voâ löôïng voâ soá kieáp tuy ñaõ qua ñi maø cuõng phaùt sanh quaû baùo, khoâng dieät, ñoù laø ñieàu vi dieäu khoù bieát. Neáu caùc phaùp hoaøn toaøn khoâng, thì trong phaåm naøy chaúng neân noùi coù söï sanh qua ñôøi khaùc. Ñaâu coù ngöôøi trí, laïi noùi tröôùc sau traùi nhau. Neáu töôùng cheát soáng thaät coù, côù sao noùi caùc phaùp roát raùo khoâng? Chæ vì tröø taø kieán ñieân ñaûo öa ñaém ñoái vôùi caùc phaùp, neân noùi roát raùo khoâng, chöù khoâng phaûi vì phuû nhaän ñôøi sau maø noùi. OÂng khoâng coù maét trôøi neân nghi ñôøi sau, muoán töï vuøi laáp vaøo trong toäi aùc. Vì ngaên ngöøa nhaân duyeân toäi nghieäp aáy, neân noùi caùc vieäc sanh qua ñôøi khaùc. Phaät phaùp khoâng chaáp coù, khoâng chaáp khoâng, khoâng chaáp cuõng coù cuõng khoâng, khoâng chaáp chaúng phaûi coù chaúng phaûi khoâng, khoâng chaáp cuõng khoâng chaáp, ngöôøi nhö vaäy thì khoâng theå naïn hoûi, ví nhö laáy ñao chaët hö khoâng, troïn khoâng bò thöông. Vì chuùng sanh neân tuøy duyeân thuyeát phaùp, töï mình khoâng chaáp tröôùc. Vì vaäy trong Trung luaän noùi: Heát thaûy caùc phaùp thaät, Heát thaûy phaùp hö voïng, Caùc phaùp thaät cuõng hö, Phi thaät cuõng phi hö

Nieát-baøn teá laø chaân. Theá gian teá cuõng chaân. Nieát-baøn ñôøi khoâng khaùc. Chuùt khaùc chaúng theå ñöôïc. AÁy laø töôùng roát raùo khoâng. Roát raùo khoâng

khoâng ngaên ngaïi nghieäp nhaân duyeân sanh töû, theá neân noùi sanh qua ñôøi khaùc. Hoûi: Neáu Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhaát töôùng, ñoù laø voâ töôùng, thì laøm sao cuøng Baùt-nhaõ töông öng; töø moät nöôùc Phaät sanh ñeán moät nöôùc Phaät, thöôøng gaëp chö Phaät? Ñaùp: Baùt-nhaõ Ba-la-maät thu nhieáp heát thaûy phaùp, ví nhö bieån lôùn, vì vaäy khoâng neân naïn hoûi. Laïi nöõa, oâng töï noùi Baùt-nhaõ ba-la maät nhaát töôùng voâ töôùng. Neáu voâ töôùng laøm sao coù naïn hoûi? OÂng thì trong voâ töôùng chaáp thuû töôùng; nhö vaäy laø khoâng ñuùng. Laïi nöõa, nhaân Baùt-nhaõ Ba-la-maät neân thaät haønh caùc thieän phaùp, nhö Nieäm Phaät tam-muoäi... sanh ra ñöôïc gaëp chö Phaät. Laïi nöõa, ngöôøi thöïc haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, vaøo saâu taâm ñaïi bi, nhö cha laønh thaáy con vì khoâng ñöôïc cuûa maø cheát, cha raát thöông ñöùa con aáy chæ vì hö doái maø cheát. Chö Phaät cuõng nhö vaäy, bieát caùc phaùp laø roát raùo khoâng, khoâng theå coù ñöôïc, nhöng chuùng sanh khoâng bieát, vì chuùng sanh khoâng bieát neân nhieãm ñaém nôi phaùp khoâng, do nhieãm ñaém neân ñoïa ñaïi ñòa nguïc, theá neân saâu vaøo taâm ñaïi bi, do taâm ñaïi bi neân ñöôïc voâ löôïng phöôùc ñöùc, do ñöôïc voâ löôïng phöôùc ñöùc neân sanh ra ñöôïc gaëp chö Phaät, töø moät nöôùc Phaät sanh ñeán moät nöôùc Phaät. Boà-taùt aáy cheát ôû ñaây sanh ôû kia, cheát ôû kia laïi sanh ôû ñaây, nhö vaäy cho ñeán ñöôïc thaønh Phaät, troïn khoâng rôøi Phaät, ví nhö ngöôøi ñaïi phöôùc, töø moät hoäi lôùn ñi ñeán moät hoäi lôùn. Hoaëc coù ngöôøi cheát ôû ñaây sanh ôû kia, ôû nôi kia duøng löïc naêm thaàn thoâng töø moät nöôùc Phaät ñi ñeán moät nöôùc Phaät, cuùng döôøng chö Phaät, ñoä thoaùt chuùng sanh; aáy laø vò Boà-taùt ñaàu. Nöôùc Phaät: Haèng haø sa ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi trong möôøi phöông aáy goïi laø Phaät ñoä. Thaàn löïc chö Phaät tuy bieán khaép töï taïi voâ ngaïi, nhöng chuùng sanh ñöôïc ñoä coù haïn cuoäc. Chö Phaät hieän taïi: Phaät hieän taïi ôû Phaät quoác ñoä kia. Boà-taùt thöù hai khoâng phöông tieän vaøo Sô thieàn cho ñeán haønh saùu Ba-la-maät. Khoâng phöông tieän laø khi vaøo Sô thieàn khoâng nhôù chuùng sanh, khi truù thieàn, khi ra khoûi thieàn cuõng khoâng nhôù chuùng sanh, chæ ñaém thieàn vò, khoâng theå cuøng Sô thieàn hoøa hôïp thöïc haønh Baùt-nhaõ Ba- la-maät, Boà-taùt aáy taâm töø bi moûng, cho neân coâng ñöùc moûng ít, coâng ñöùc

moûng ít neân bò quaû baùo Sô thieàn loâi keùo sanh vaøo coõi Trôøi soáng laâu. Laïi nöõa, khoâng ñem phöôùc ñöùc Sô thieàn cuøng vôùi chuùng sanh hoài höôùng ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Nhö vaäy coù voâ löôïng nghóa veà chöõ khoâng phöông tieän. Trôøi soáng laâu laø Trôøi Phi höõu töôûng Phi voâ töôûng xöù; soáng taùm vaïn ñaïi kieáp. Hoaëc coù ngöôøi noùi heát thaûy ñònh Voâ saéc ñeàu chung teân laø Trôøi soáng laâu. Vì voâ hình khoâng theå bieán hoùa, khoâng theå ñaéc ñaïo, thöôøng laø choã phaøm phu. Hoaëc noùi Trôøi Voâ töôûng laø Trôøi soáng laâu, cuõng khoâng theå ñaéc ñaïo. Hoaëc noùi töø Sô thieàn ñeán Töù thieàn, tröø Trôøi Tònh cö, ñeàu goïi laø Trôøi soáng laâu, vì ñaém say taø kieán, khoâng theå laõnh thoï ñaïo phaùp. Trôû laïi sanh vaøo coõi ngöôøi ñöôïc gaëp Phaät, vì do tröôùc coù phaùt taâm caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; hoaëc do ôû nôi thieàn nhoùm caùc coâng ñöùc. Vì sao? Vì ñaém say trong thieàn, neân thieän taâm khoù

phaùt, nhö trong Kinh, Phaät hoûi caùc Tyø-kheo: “Ñaát treân ñaàu moùng tay nhieàu hay ñaát giöõa ñaïi ñòa nhieàu?” Caùc Tyø-kheo thöa: “Ñaát giöõa ñaïi ñòa raát nhieàu khoâng theå ví duï ñöôïc”. Phaät daïy: “ÔÛ treân Trôøi meänh chung, keû sanh trôû laïi coõi ngöôøi nhö ñaát treân ñaàu moùng tay, coøn keû ñoïa ñòa nguïc nhö ñaát giöõa ñaïi ñòa”. Hoûi: Ñoän caên laø caên naøo trong hai möôi hai caên? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi tueä caên hay quaùn caùc phaùp, song vì ñaém tröôùc thieàn vò neân trì ñoän. Coù ngöôøi noùi naêm caên tín... ñeàu giuùp thaønh ñaïo phaùp, song vì chòu baùo ñaém tröôùc thieàn vò neân ñoän. Coù ngöôøi noùi Boà-taùt do phöôùc ñöùc trí tueä thanh tònh neân möôøi taùm caên ñeàu lanh lôïi, do toäi nghieäp neân trì ñoän. Saùu caên maét... nhö trong kinh phaùp Hoa noùi, maïng caên khoâng bò giaø, beänh, ngheøo cuøng böùc naõo, an oån thoï laïc, aáy laø maïng caên lanh lôïi. Naêm caên laïc, khoå... giaùc tri roõ raøng cho neân noùi laø lanh lôïi. Laïi nöõa, khi thoï vui, bieát coù caùc loãi voâ thöôøng theo ñuoåi caùi vui, maø khoâng sanh tham duïc, neân lanh lôïi. Caùc thoï khoå, öu cuõng nhö vaäy. Tín caên kieân coá saâu beàn, tin ñöôïc vieäc khoù, neân noùi laø lanh lôïi. Caùc taán... cuõng nhö vaäy. Naêm caên thanh tònh ñöôïc töôùng aâm taøng, khoâng ñaém tröôùc xuùc chaïm, trôn mòn, bieát duïc laø toäi loãi, aáy laø lôïi caên. Laïi nöõa, ba thieän caên lôïi neân goïi laø lôïi. Boà-taùt coù khi ñoái vôùi ba voâ laäu caên khoâng chöùng thaät teá neân lôïi, traùi vôùi lôïi laø ñoän caên.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 38 280

Hoûi: Boà-taùt thöù ba neáu coù theå xaû thieàn, taïi sao noùi khoâng phöông tieän? Ñaùp: Boà-taùt aáy luùc meänh chung vaøo taâm baát thieän, xaû caùc phöông tieän thieàn ñònh. Boà-taùt neáu vaøo thieän taâm heä thuoäc coõi Duïc. Hoaëc taâm voâ kyù maø xaû caùc thieàn vaøo taâm töø bi; thöông xoùt chuùng sanh, khôûi nieäm raèng: Ta neáu ta sanh theo thieàn ñònh, thì khoâng theå roäng lôïi ích chuùng sanh. Sanh ñeán coõi Duïc coù möôøi choã laø ngöôøi ôû boán chaâu thieân haï vaø saùu trôøi coõi Duïc, ba aùc ñaïo, Boà-taùt khoâng sanh ôû ñoù. Caên ñoän laø nhö noùi ôû Boà-taùt thöù hai. Boà-taùt thöù tö nhaäp vò ñöôïc Boà- taùt ñaïo, tu Ba möôi baûy phaåm, truù Möôøi taùm khoâng, cho ñeán ñaïi töø ñaïi bi, aáy goïi laø phöông tieän. Hai Boà-taùt ñaàu chæ coù thieàn ñònh, tu haønh thaúng saùu Ba-la-maät, vì vaäy neân khoâng phöông tieän. Boà-taùt thöù tö do söùc phöông tieän neân khoâng sanh theo thieàn ñònh, voâ löôïng taâm. Vì sao? Vì thöïc haønh boán nieäm xöù cho ñeán ñaïi töø ñaïi bi, neân khi meänh chung, thöông xoùt chuùng sanh, nguyeän sanh ñeán nöôùc Phaät hieän taïi ôû phöông khaùc ñeå tieáp tuïc cuøng Baùt-nhaõ Ba-la-maät töông öng. Vì sao? Vì öa vui tuøy thuaän Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Hoûi: AÁy laø Boà-taùt naøo? Ñaùp: Phaät töï noùi Boà-taùt trong kieáp Baït-ñaø, hoaëc Boà-taùt chaúng phaûi trong kieáp Baït-ñaø, ñaây chæ laáy vò Boà-taùt lôùn. Hoûi: Sao goïi Baït-ñaø, sao goïi kieáp? Ñaùp: Nhö Kinh noùi, coù moät Tyø-kheo hoûi Phaät: “Baïch ñöùc Theá Toân! Bao nhieâu goïi laø kieáp?” Phaät baûo Tyø-kheo: “Tuy Ta noùi ñöôïc nhöng oâng khoâng bieát ñöôïc. Ta seõ ví duï cho oâng hieåu. Nhö coù moät thaønh vuoâng vöùc traêm do tuaàn chöùa ñaày haït caûi, coù ngöôøi soáng laâu cöù qua traêm naêm, laáy ñi moät haït caûi, haït caûi saïch heát, maø kieáp vaãn khoâng heát. Laïi nhö hoøn ñaù

vuoâng vöùc traêm do tuaàn, coù ngöôøi cöù traêm naêm, caàm chieác aùo luïa Ca-thi nheï meàn ñeán queùt qua moät laàn, ñaù moøn heát, kieáp soá vaãn khoâng heát. Thôøi gian toái thieåu laø moät nieäm trong möôøi saùu nieäm (moät saùt-na coù möôøi saùu nieäm - N D) thôøi gian toái ñaïi goïi laø kieáp. Kieáp coù hai: 1. Ñaïi kieáp. 2. Tieåu kieáp. Ñaïi kieáp nhö treân ví duï. Luùc kieáp saép heát, chuùng sanh töï nhieân taâm öa xa lìa. Vì öa xa lìa neân töø ñöôïc naêm trieàn caùi, vaøo Sô thieàn, ngöôøi aáy lìa duïc sanh hyû laïc. Töø ñoù khôûi ñaàu caát tieáng xöôùng lôùn raèng: "Naøy caùc chuùng sanh! Raát ñaùng gheùt laø naêm duïc, an oån ñeä nhaát laø Sô thieàn". Chuùng sanh nghe tieáng xöôùng aáy roài, taát caû chuùng sanh taâm ñeàu töï nhieân xa lìa naêm duïc maø vaøo

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 38 281

Sô thieàn. Töï nhieân dieät giaùc quaùn maø vaøo ñeä Nhò thieàn; cuõng xöôùng leân nhö vaäy. Hoaëc lìa Nhò thieàn maø vaøo ñeä Tam thieàn cuõng nhö vaäy. Chuùng sanh trong ba ñöôøng aùc töï nhieân ñöôïc thieän taâm, meänh chung ñeàu sanh vaøo coõi ngöôøi, neáu troïng toäi thì sanh vaøo ñòa nguïc ôû tha phöông, nhö trong phaåm Neâ-leâ noùi. Khi aáy trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi khoâng moät chuùng sanh naøo coøn. Baáy giôø hai maët trôøi xuaát hieän cho ñeán baûy maët trôøi xuaát hieän, quaû ñaát ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi ñeàu chaùy tieâu heát. Nhö trong chöông Möôøi taùm khoâng ñaõ noùi roõ töôùng traïng cuûa kieáp sanh kieáp dieät. Laïi coù ngöôøi noùi, trong boán ñaïi, ba ñaïi coù ñoäng taùc neân coù ba loaïi kieáp: hoaëc kieáp löûa (thôøi gian löûa chaùy) noåi leân ñoát chaùy ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi cho ñeán Sô thieàn boán truù xöù; hoaëc khi kieáp nöôùc noåi leân, troâi saïch ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi, cho ñeán Nhò thieàn taùm truù xöù, hoaëc khi kieáp gioù noåi leân thoåi saïch ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi, cho ñeán Tam thieàn, möôøi hai truù xöù, aáy goïi laø ñaïi kieáp. Tieåu kieáp cuõng coù ba loaïi: ba ñaïi beân ngoaøi phaùt sanh thì theá giôùi dieät, ba ñoäc beân trong phaùt sanh thì chuùng sanh dieät, ñoù laø ñoùi khaùt, ñao binh, taät dòch. Laïi coù ngöôøi noùi: Soá thôøi tieát naêm thaùng goïi laø tieåu kieáp, nhö trong kinh Phaùp Hoa noùi: Luùc Xaù-lôïi-phaát laøm Phaät, chaùnh phaùp truï hai möôi tieåu kieáp, töôïng phaùp truï hai möôi tieåu kieáp. Phaät töø tam-muoäi khôûi daäy noùi kinh Phaùp Hoa trong saùu möôi tieåu kieáp. Caùc tieåu kieáp hôïp laïi goïi laø ñaïi kieáp. Kieáp-ba (Kalpa) Trung Hoa dòch laø phaân bieät thôøi tieát, Baït-ñaø dòch laø Thieän, coù ngaøn vaïn kieáp quaù khöù troáng khoâng khoâng coù Phaät. Trong moät kieáp aáy seõ coù ngaøn Phaät ra ñôøi, caùc trôøi Tònh cö hoan hyû, neân goïi kieáp aáy laø thieän kieáp. Trôøi Tònh cö sao bieát kieáp aáy seõ coù ngaøn Phaät? Kieáp tröôùc heát roài, roãng khoâng hoaøn toaøn, sau ñoù coù nöôùc lôùn, töø ñaùy nöôùc voït leân hoa sen baûy baùu saùng suoát ngaøn caùnh, aáy laø ñeán töôùng ngaøn Phaät. Caùc trôøi Tònh cö nhaân ñoù bieát coù ngaøn Phaät. Vì vaäy noùi Boà-taùt aáy trong kieáp naøy ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. KINH: Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt vaøo Sô thieàn cho ñeán ñeä Töù thieàn, vaøo Töø taâm cho ñeán Xaû taâm, vaøo Khoâng xöù cho ñeán Phi höõu töôûng phi voâ töôûng xöù, duøng söùc phöông tieän, khoâng sanh theo thieàn, maø trôû laïi sanh vaøo coõi Duïc trong doøng Saùt-lôïi,

doøng Baø-la-moân, ñaïi gia cö só, ñeå thaønh töïu chuùng sanh.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 38 282

LUAÄN: Hoûi: Boà-taùt coù hai haïng: 1. Tuøy nghieäp sanh. 2. Ñöôïc phaùp taùnh thaân. Vì ñoä chuùng sanh, bieán hoùa thaân sanh vaøo ba coõi, ñuû coâng ñöùc Phaät, ñoä thoaùt chuùng sanh. Vaäy nay laø thaân naøo trong hai thaân aáy? Ñaùp: Boà-taùt aáy do nghieäp nhaân duyeân sanh thaân. Vì sao? Vì do söùc phöông tieän vaøo caùc thieàn, khoâng sanh theo thieàn, coøn phaùp thaân Boà-taùt bieán hoùa töï taïi, thì khoâng caàn phöông tieän laém. Nghóa phöông tieän vaøo thieàn, nhö tröôùc noùi. Hoûi: Neáu khoâng theo thieàn ñònh côù sao sanh vaøo coõi Duïc, maø khoâng sanh vaøo theá giôùi thanh tònh ôû tha phöông? Ñaùp: Haïnh caùc Boà-taùt moãi moãi khoâng ñoàng, hoaëc coù Boà-taùt ôû nôi thieàn chuyeån taâm, sanh vaøo nöôùc Phaät ôû tha phöông, coù Boà-taùt hoài taâm sanh vaøo coõi Duïc cuõng nhö vaäy. Hoûi: Sanh vaøo nöôùc Phaät ôû tha phöông aáy laø coõi Duïc hay chaúng coõi Duïc? Ñaùp: Nöôùc Phaät ôû tha phöông neáu taïp aùc baát tònh, thì aáy laø coõi Duïc, neáu thanh tònh khoâng ba aùc ñaïo, ba ñoäc, cho ñeán khoâng coù teân ba ñoäc, cuõng khoâng coù teân Nhò thöøa, cuõng khoâng coù nöõ nhaân; taát caû ngöôøi ñeàu coù ba möôi hai töôùng, aùnh saùng voâ löôïng thöôøng chieáu theá gian, trong khoaûnh khaéc moät nieäm, bieán ra voâ löôïng thaân, ñi ñeán voâ löôïng haèng sa theá giôùi, ñoä voâ löôïng voâ soá chuùng sanh, roài trôû laïi choã cuõ. Caùc theá giôùi nhö vaäy ôû treân ñaát, neân khoâng goïi laø coõi Saéc, vì khoâng coù duïc neân khoâng goïi laø coõi Duïc, vì coù hình saéc neân khoâng goïi laø coõi Voâ saéc. Caùc Boà-taùt ma-ha-taùt do nghieäp phöôùc ñöùc thanh tònh neân rieâng ñöôïc theá giôùi thanh tònh ra ngoaøi ba coõi. Hoaëc coù vò ñem taâm ñaïi töø ñaïi bi thöông xoùt chuùng sanh, neân sanh vaøo coõi Duïc naøy. Hoûi: Neáu khi meänh chung, boû thieàn ñònh naøy, luùc ñaàu côù sao caàu hoïc? Ñaùp: Taâm coõi Duïc cuoàng loaïn, baát ñònh, nhôø vì nhu nhuyeãn nhieáp taâm neân vaøo thieàn, khi meänh chung, vì ñoä chuùng sanh neân khôûi taâm coõi Duïc. Hoûi: Neáu sanh vaøo coõi ngöôøi, côù gì sanh ñuùng vaøo doøng Saùt-lôïi maø khoâng sanh choã khaùc? Ñaùp: Sanh doøng Saùt-lôïi coù theá löïc, sanh doøng Baø-la-moân coù trí tueä, sanh vaøo ñaïi gia cö só giaøu coù, neân coù theå laøm lôïi ích cho chuùng sanh, sanh vaøo nhaø baàn cuøng töï lôïi coøn khoâng ñöôïc, laøm sao ích ngöôøi. Sanh trôøi coõi Duïc, tieáp seõ noùi. KINH: Naøy Xaù-lôïi-phaát! Laïi coù Boà-taùt ma-ha-taùt, vaøo Sô thieàn cho ñeán ñeä Töù thieàn, vaøo Töø taâm cho ñeán Xaû taâm, vaøo Khoâng xöù cho

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 38 283

ñeán Phi höõu töôûng phi voâ töôûng xöù, do söùc phöông tieän neân khoâng sanh theo thieàn, maø hoaëc sanh coõi Trôøi Töù thieân vöông, hoaëc sanh coõi Trôøi Ba möôi ba, Trôøi Daï-ma, Trôøi Ñaâu-suaát-ñaø, Trôøi Hoùa-laïc, Trôøi Tha- hoùa-töï-taïi. ÔÛ nôi trong aáy thaønh töïu chuùng sanh, cuõng thanh tònh Phaät ñoä, thöôøng gaëp chö Phaät. LUAÄN: Nghóa naøy ñoàng vôùi treân, chi sanh coõi Trôøi laø khaùc. Hoûi: Caùc Trôøi coõi Duïc, tình ñaém naêm duïc, khoù coù theå hoùa ñoä, sao Boà-taùt sanh ñeán ñoù maø khoâng sanh coõi ngöôøi? Ñaùp: Caùc Trôøi taâm ñaém tröôùc tuy lôùn,

maø söùc phöông tieän cuûa Boà- taùt cuõng lôùn. Nhö noùi treân coõi Trôøi Ba möôi ba coù röøng caây Tu-phuø-ma, Trôøi Thaùnh trong caùc Trôøi, chaùn boû naêm duïc, truù ôû trong ñoù, hoùa ñoä caùc trôøi. Treân coõi Trôøi Ñaâu-suaát thöôøng coù moät Boà-taùt moät ñôøi boå xöù, caùc Boà-taùt thöôøng ñöôïc nghe phaùp. Löïc só Maät-tích Kim cang, cuõng ôû treân Trôøi Töù thieân vöông. Nhö vaäy ñeå giaùo hoùa chö thieân. KINH: Laïi nöõa, Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, do söùc phöông tieän neân vaøo Sô thieàn, ôû ñaây maïng chung sanh choã Phaïm thieân, laøm vua Trôøi Ñaïi Phaïm. Töø choã Phaïm thieân, ñi ñeán moät nöôùc Phaät roài ñeán moät nöôùc Phaät, ôû choã coù Phaät chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc maø chöa Chuyeån phaùp luaân, thì khuyeán thænh chuyeån. LUAÄN: Hoûi: Neáu sanh theo Sô thieàn, coù phöông tieän gì? Ñaùp: Tuy sanh maø khoâng ñaém höông vò Sô thieàn, thöôøng nieäm Phaät ñaïo, nhôù boån nguyeän, vaøo taâm töø, Nieäm Phaät tam-muoäi, hoøa hôïp vôùi thieàn, neân goïi laø phöông tieän. Hoûi: Côù sao laøm Phaïm vöông? Ñaùp: Boà-taùt do nhaân duyeân nhoùm phöôùc ñöùc lôùn, ñôøi ñôøi thöôøng laøm chuû loaøi vaät, cho ñeán sanh trong loaøi nai cuõng laøm vua. Laïi nöõa, boån nguyeän cuûa Boà-taùt aáy laø muoán thænh Phaät Chuyeån phaùp luaân, khoâng phaûi laøm Taùn thieân. Hoaëc coù khi trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi naøy khoâng coù Phaät, thì töø moät nöôùc Phaät ñi ñeán moät nöôùc Phaät, tìm caàu vò Phaät môùi thaønh maø chöa Chuyeån phaùp luaân ñeå khuyeán thænh. Vì sao? Vì phaùp cuûa vua Phaïm thieân laø thöôøng neân khuyeán thænh chö Phaät Chuyeån phaùp luaân nhö vaäy. KINH: Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt moät ñôøi boå xöù, haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, do söùc phöông tieän neân vaøo Sô thieàn, cho ñeán ñeä Töù thieàn, vaøo Töø taâm cho ñeán Xaû taâm, vaøo Khoâng xöù cho ñeán Phi höõu töôûng phi voâ töôûng xöù, tu Boán nieäm xöù cho ñeán Taùm Thaùnh ñaïo, vaøo Khoâng tam-muoäi, Voâ töôùng, Voâ taùc tam-muoäi, khoâng sanh theo thieàn,

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 38 284

maø sanh choã coù Phaät, tu phaïm haïnh, neáu sanh treân coõi trôøi Ñaâu-suaát, tuøy khi meänh chung, ñaày ñuû thieän caên, khoâng maát chaùnh nieäm; vôùi voâ soá traêm ngaøn vaïn öùc chö thieân cung kính vaây quanh, sanh ñeán trong ñaây, chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. LUAÄN: Hoûi: Vò Boà-taùt moät ñôøi boå xöù, ôû ñòa vò thaäp truï, ñaõ ñaày ñuû caùc coâng ñöùc, sao nay coøn tu taäp caùc haïnh? Ñaùp: Taâm chöa vaøo Nieát-baøn, caàn phaûi coù tu haønh. Ñoù laø tu boán thieàn cho ñeán ba tam-muoäi. Laïi nöõa, Boà-taùt aáy tuy ôû trong coõi trôøi coõi ngöôøi thò hieän laøm theo pheùp ngöôøi, tu haønh caàu ñaïo. Laïi nöõa, Boà-taùt aáy ôû ñòa vò thaäp truï, vaãn coøn coù phieàn naõo taäp khí. Laïi ñoái caùc phaùp coøn coù ñieàu khoâng bieát, theá neân tu haønh. Laïi nöõa, Boà-taùt aáy tuy haønh haïnh saâu, coøn chöa thuû chöùng ba möôi baûy ñaïo phaåm, ba moân giaûi thoaùt, nay vì thuû chöùng neân laïi tu haønh caùc haïnh. Laïi nöõa, tuy laø Ñaïi Boà-taùt nhöng ñoái vôùi Phaät coøn nhoû, thí nhö ñoáng löûa lôùn tuy coù chieáu soi maø ñoái vôùi maët trôøi thì khoâng hieän. Nhö trong kinh Phoùng baùt, Boà-taùt Di-laëc noùi vôùi Vaên-thuø-sö-lôïi: Nhö toâi thaân sau laïi laøm Phaät, Vaên-thuø-sö-lôïi soá nhö

haèng haø sa coøn khoâng bieát vieäc toâi caát chaân ñeå chaân, vì vaäy neân tuy ôû ñòa vò thaäp truï, coøn phaûi tu haønh. Hoûi: Boà-taùt moät ñôøi boå xöù côù sao khoâng roäng ñoä chuùng sanh, maø caàn phaûi sanh ôû tröôùc ñöùc Phaät? Ñaùp: Boà-taùt ñoä sanh ñaõ nhieàu, nay saép gaàn thaønh Phaät, neân ôû tröôùc Phaät. Vì sao? Vì chaúng phaûi chæ ñoä chuùng sanh, ñöôïc thaønh Phaät, maø caùc phaùp thaâm dieäu cuûa chö Phaät cuõng phaûi neân nghe hieåu. Hoûi: Neáu vì hoûi vieäc Phaät neân ôû tröôùc Phaät, côù sao ñöùc Thích-ca Vaên Phaät khi laøm Boà-taùt ôû tröôùc Phaät Ca-dieáp maø aùc khaåu huûy baùng? Ñaùp: Vieäc aáy tröôùc ñaõ noùi roài, laø phaùp thaân Boà-taùt bieán hoùa caùc thaân ñeå ñoä chuùng sanh. Hoaëc coù khi laøm theo pheùp cuûa ngöôøi coù ñuû thöù ñoùi khaùt, laïnh noùng, giaø beänh, gheùt yeâu, giaän möøng, taùn thaùn, quôû maéng... tröø caùc troïng toäi, moïi vieäc khaùc ñeàu laøm. Boà-taùt Thích-ca vaên aáy baáy giôø laøm em Phaät Ca-dieáp, teân laø Uaát- ña-la, anh trí tueä thuaàn thuïc, khoâng öa noùi nhieàu, em trí tueä chöa ñuû neân öa luaän nghò nhieàu. Ngöôøi thôøi aáy cho em laø hôn; veà sau anh xuaát gia, ñaéc thaønh Phaät ñaïo, hieäu laø Ca-dieáp. Em laøm thaày vua coõi Dieâm-phuø-ñeà teân Ngaät-leâ-cô. Coù naêm traêm ñeä töû thöôøng laáy saùch Baø-la-moân daïy cho caùc Baø-la-moân. vì caùc Baø-la-moân khoâng öa Phaät phaùp. Baáy giôø coù thôï goám teân Nan-ñaø Baø-la laø ñeä töû naêm giôùi cuûa Phaät Ca-dieáp, chöùng ñaéc

ñaïo quaû thöù ba A-na-haøm cuøng vôùi thaày vua laø Uaát-ña-la, laøm baïn laønh, vì Uaát-ña-la coù taâm thieän, loøng tin thanh tònh. Baáy giôø Uaát-ña-la côõi xe vaøng, boán ngöïa traéng keùo, cuøng ñeä töû ñi ra cöûa thaønh, Nan-ñeà Baø-la gaëp ôû giöõa ñöôøng. Uaát-ña-la hoûi töø ñaâu ñi ñeán. Ñaùp raèng: anh oâng chöùng ñaéc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. toâi cuùng döôøng xong trôû veà, oâng coù theå cuøng ñi vôùi toâi ñeán yeát kieán Phaät, cho neân toâi ñeán ñoùn oâng ñi. Uaát-ña-la suy nghó raèng, neáu ta ñi thaúng ñeán choã Phaät, thì caùc ñeä töû ta seõ laáy laøm laï maø sanh nghi raèng: OÂng voán coù trí tueä luaän nghò hôn ngöôøi, nay ñi ñeán cuùng döôøng, haún laø vì thöông yeâu thaân thuoäc, chaéc chuùng noù khoâng theo ta nöõa, Vì sôï phaù nhaân duyeân thaáy Phaät cuûa chuùng noù, neân truù trong trí bieát thaät töôùng caùc phaùp, vaøo tueä phöông tieän voâ thöôïng, ñeå ñoä chuùng ñeä töû, neân mieäng xuaát lôøi aùc raèng: OÂng troïc ñaàu aáy (chæ anh laø Phaät Ca-dieáp) laøm sao coù theå ñaéc ñaïo Boà-ñeà! Baáy giôø baïn laønh Na-ñeà-baø-la laøm ra veû giaän döõ, naém ñaàu Uaát-ña- la keùo ñi vaø noùi: OÂng khoâng ñöôïc döøng laïi! Uaát-ña-la noùi vôùi caùc ñeä töû, vieäc ñaõ nhö vaäy, ta khoâng theå döøng laïi maø khoâng ñi ñöôïc! Töùc thôøi thaày troø cuøng ñi ñeán choã Phaät. Thaáy Phaät töôùng toát, taâm lieàn thanh tònh, tröôùc ñaûnh leã chaân Phaät, roài ngoài qua moät beân. Phaät theo yù thuyeát phaùp cho. Uaát-ña-la ñöôïc voâ löôïng moân Ñaø-la-ni, môû caùc cöûa tam-muoäi, naêm traêm ñeä töû trôû laïi phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Uaát-ña-la töø choã ngoài ñöùng daäy baïch Phaät raèng: “Xin Phaät cho toâi xuaát gia laøm Tyø-kheo”. Phaät daïy: “Thieän lai”, lieàn thaønh Sa-moân. Do phöông tieän aáy, xuaát ra lôøi aùc, chaúng phaûi thaät aùc. Hö khoâng coù theå phaù, nöôùc coù theå laøm thaønh löûa, löûa coù theå laøm

thaønh nöôùc, Boà-taùt ñoái vôùi ngöôøi phaøm coøn khoâng noåi giaän huoáng gì ñoái vôùi Phaät. Hoûi: Neáu nhö vaäy, sao Phaät coøn chòu toäi baùo thöù taùm laø khoå haïnh saùu naêm? Ñaùp: Phaùp Tieåu thöøa khaùc vôùi phaùp Ñaïi thöøa. Neáu khoâng khaùc thì khoâng neân coù ñaïi tieåu. Trong phaùp Tieåu thöøa khoâng noùi ñeán phaùp thaân Boà-taùt vôùi phaùp bí aùo vi dieäu, voâ löôïng thaàn löïc baát khaû tö nghì, maø phaàn nhieàu noùi veà vieäc döùt kieát söû ñi thaúng chöùng Nieát-baøn. Laïi nöõa, neáu Phaät khoâng thoï toäi baùo thöù taùm aáy, seõ coù chö Thieân, Thaàn tieân, Roàng, Quyû, nhöõng keû soáng laâu, thaáy coù aùc nghieäp maø khoâng thoï toäi baùo, thì cho laø khoâng coù nhaân duyeân nghieäp baùo. Vì vaäy, tuy hieän taïi khoâng coù aùc nghieäp cuõng thoï toäi baùo.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 38 286

Laïi coù nhaân duyeân ñôøi nay laø caùc ngoaïi ñaïo ñeàu tin töôûng khoå haïnh, neáu Phaät khoâng saùu naêm khoå haïnh, thì ngöôøi ta khoâng tin, noùi raèng ngöôøi con vua aáy quen vui, khoâng theå khoå haïnh ñöôïc. Vì vaäy Phaät saùu naêm khoå haïnh, coù keû theo ngoaïi ñaïo khoå haïnh ba thaùng, nöûa naêm, moät naêm, khoâng ai coù theå saùu naêm ngaøy aên moät haït meø haït gaïo. Caùc ngoaïi ñaïo cho ñoù laø khoå haïnh cuøng cöïc, ngöôøi aáy neáu voâ ñaïo, thaät voâ ñaïo vaäy. Baáy giôø hoï môùi tín thoï, ñeàu vaøo chính ñaïo. Do hai nhaân duyeân aáy, tu khoå haïnh saùu naêm, chöù chaúng phaûi thaät toäi. Vì sao? Vì heát thaûy chö Phaät döùt heát taát caû ñieàu baát thieän, thaønh töïu taát caû thieän phaùp. Phaät neáu thaät thoï toäi baùo, thì khoâng ñöôïc noùi thaønh töïu taát caû thieän phaùp, döùt taát caû phaùp baát thieän. Laïi nöõa, trong phaùp Tieåu thöøa, Phaät vì chuùng sanh tieåu taâm neân noùi Boà-taùt moät ñôøi boå xöù, aùc khaåu maéng Phaät, chöù thaät Boà-taùt moät ñôøi boå xöù coøn khoâng maéng treû con laøm sao thaät maéng Phaät. Ñeàu laø phöông tieän vì chuùng sanh. Sao bieát? Phaät Thích-ca Vaên aáy, trong thôøi ñöùc Phaät Tyø-baø- thi, Ngaøi laøm vò ñaïi Baø-la-moân thaáy Phaät chuùng Taêng aên mau maø phaùt lôøi noùi raèng: “Boïn ngöôøi nhö vaäy, neân aên luùa ngöïa”. Do toäi aáy bò ñoïa ñòa nguïc Haéc-thaèng chòu khoå voâ löôïng ñôøi roài, vì nhaân duyeân cuûa toäi dö thöøa aáy, tuy nay thaønh Phaät ñaïo, coøn phaûi ba thaùng aên luùa ngöïa. Laïi trong phaùp Thanh vaên noùi: “Phaät qua khoûi ba voâ soá kieáp, thöôøng laøm nam töû, thöôøng sanh choã quí, thöôøng khoâng maát caùc caên, thöôøng bieát kieáp tröôùc, khoâng ñoïa ba aùc ñaïo, töø ñöùc Tyø-baø-thi trôû laïi chín möôi moát kieáp”. Nhö phaùp oâng ñoù, trong chín möôi moát kieáp, Phaät khoâng phaûi ñoïa aùc ñaïo, huoáng gì trong moät kieáp cuoái cuøng. Vì vaäy neân bieát Phaät chaúng phaûi thoï baùo thaät, vì phöông tieän neân noùi vaäy thoâi. Hoûi: Phaät hai toäi, noùi ôû trong Tyø-ni vaø Taïp taïng, laø coù theå tin thoï. Trong moät traêm kieáp tieáp sau ba voâ soá kieáp, khoâng ñoïa aùc ñaïo, thì töø voâ soá kieáp ñaàu cuõng khoâng neân ñoïa aùc ñaïo. Neáu khoâng ñoïa, côù sao chæ noùi trong moät traêm kieáp Phaät khoâng noùi lôøi aáy, ñoù chæ laø luaän nghò sö cuûa A-tyø-ñaøm Tyø-baø-sa (Abhi-dharma-vibhasa) noùi? Ñaùp: A-tyø-ñaøm laø Phaät noùi: Thanh vaên caùc oâng theo A-tyø-ñaøm maø luaän nghò, aáy goïi laø Tyø-baø-sa, khoâng neân laàm laãn! Laïi nhö Baïc-caâu-loâ ñem moät quaû Ha-leâ-laëc thí cho

Taêng, maø trong chín möôi moát kieáp khoâng ñoïa aùc ñaïo, huoáng gì Boà-taùt voâ löôïng ñôøi laïi ñaây ñem thaân boá thí, tu caùc coâng ñöùc, maø vì nhaân duyeân toäi nhoû phaûi ñoïa ñòa nguïc! Vieäc nhö vaäy, Tyø-baø-sa khoâng neân laàm. Vì vaäy, ngöôøi Tieåu thöøa khoâng bieát Boà-taùt phöông tieän.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 38 287

Laïi nöõa, cho pheùp Tyø-baø-sa caùc oâng khoâng laàm, Phaät töï noùi choã boán khôûi cuûa Boà-taùt: Luùc Boà-taùt môùi sanh, ñi baûy böôùc, mieäng töï noùi Ta sanh ra vì ñoä chuùng sanh, noùi roài, im laëng. Buù môùm ba naêm, khoâng ñi, khoâng noùi, laàn löõa khoân lôùn, ñi, noùi nhö ngöôøi thöôøng. Taát caû haøi nhi luùc nhoû chöa theå ñi, noùi, daàn daàn khoân lôùn, môùi ñaày ñuû voùc ngöôøi, nay côù sao Boà-taùt môùi sanh, ñi ñöôïc, noùi ñöôïc, sau ñoù beøn khoâng? Neân bieát ñoù laø phöông tieän. Neáu nhaän ñoù laø phöông tieän thì heát thaûy Phaät ngöõ ñeàu thoâng, neáu khoâng nhaän thì moät thaät moät hö! Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy, bieát Phaät vì ñoä chuùng sanh neân thò hieän aùc khaåu. Hoûi: Sao Boà-taùt moät ñôøi boå xöù, chæ sanh ôû coõi trôøi Ñaâu-suaát maø khoâng sanh choã khaùc? Ñaùp: Neáu ôû theá giôùi tha phöông ñeán, caùc trôøi soáng laâu; roàng, quyû, thaàn tìm choã Ngaøi töø ñaâu ñeán khoâng bieát ñöôïc thì sanh nghi cho laø ngöôøi huyeãn hoùa. Neáu ôû trong loaøi ngöôøi cheát sanh laïi trong loaøi ngöôøi, vaäy sau laøm Phaät, thì ngöôøi taâm sanh khinh maïn, coøn trôøi thì khoâng tin. Theo pheùp, trôøi neân ñeán giaùo hoùa ngöôøi, khoâng neân ngöôøi giaùo hoùa trôøi. Theá neân töø treân trôøi sanh ñeán, laø töø trôøi laøm ngöôøi, thì ngöôøi kính tin. Trong coõi Voâ saéc, voâ hình khoâng theå thuyeát phaùp, neân khoâng sanh ôû trong ñoù. Trong coõi Saéc tuy coù saéc thaân, coù theå vì ngöôøi thuyeát phaùp, song vì ñaém saâu thieàn vò, khoâng theå lôïi ích lôùn cho chuùng sanh, cho neân khoâng sanh ôû trong ñoù. Ba taàng trôøi coõi Duïc döôùi heát, kieát söû saâu daøy, taâm thoâ taïp loaïn, hai taàng trôøi coõi Duïc treân, kieát söû ñaõ moûng, taâm quen khoâng lôïi; coøn treân trôøi Ñaâu-suaát, kieát söû moûng, taâm lanh lôïi, thöôøng laø nôi ôû cuûa Boà-taùt; ví nhö thaùi töû saép leân ngoâi vua, tröôùc ôû nhaø tónh laëng, baûy ngaøy trai tònh. Vaäy sau leân chaùnh ñieän thoï laõnh ngoâi vua. Boà-taùt boå xöù cuõng nhö vaäy, treân trôøi Ñaâu-suaát nhö nhaø trai tònh, ôû ñoù cuoái cuøng thoï höôûng vui trôøi, meänh chung sanh xuoáng, cuoái cuøng thoï höôûng vui ngöôøi, beøn thaønh Chaùnh giaùc. Coù voâ löôïng chö thieân vaây quanh Boà-taùt sanh ñeán trong ñaây, vì Boà-taùt tröôùc töø trong voâ thæ sanh töû thöôøng qua laïi coõi trôøi coõi ngöôøi, nay laø thaân trôøi cuoái cuøng khoâng coøn trôû laïi coõi trôøi nöõa, vì theá chö thieân ñeàu haàu ñöa ñi. Boà-taùt meänh chung ôû Ñaâu-suaát, seõ sanh xuoáng coõi ngöôøi laøm Phaät, chö Thieân meänh chung, chöa meänh chung, ñeàu nguyeän sanh xuoáng coõi ngöôøi laøm ñaøn-vieät cuûa Boà-taùt. Laïi nöõa, chö Thieân sanh xuoáng muoán thöôøng hoä veä Boà-taùt, vì coù

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 38 288

traêm öùc ma oaùn sôï ñeán naõo haïi Boà-taùt. Boà-taùt naøy sanh trong coõi ngöôøi roài chaùn giaø, beänh, cheát, xuaát gia chöùng ñaéc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng

Chaùnh giaùc, nhö noùi trong kinh Boà-taùt boån khôûi. KINH: Laïi nöõa, Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt ñöôïc saùu thaàn thoâng, khoâng sanh coõi Duïc, coõi Saéc, coõi Voâ saéc, maø töø moät nöôùc Phaät ñeán moät nöôùc Phaät, cuùng döôøng cung kính, toân troïng, taùn thaùn chö Phaät. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt ñöôïc thaàn thoâng du hyù, töø moät nöôùc Phaät ñeán moät nöôùc Phaät, choã ñi ñeán khoâng coù Thanh vaên, Bích- chi Phaät thöøa, cho ñeán khoâng coù danh töø Nhò thöøa. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt ñöôïc thaàn thoâng du hyù, töø moät nöôùc Phaät ñeán moät nöôùc Phaät, choã ñi ñeán, soáng laâu voâ löôïng. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt ñöôïc thaàn thoâng du hyù, töø moät quoác ñoä ñeán moät quoác ñoä, choã ñi ñeán, coù nôi khoâng coù Phaät Phaùp Taêng, thì taùn thaùn coâng ñöùc Phaät Phaùp Taêng, caùc chuùng sanh nghe ñöôïc danh töø Phaät Phaùp Taêng, meänh chung ôû nôi ñoù, ñöôïc sanh ñeán tröôùc Phaät. LUAÄN: Boà-taùt coù hai: 1. Sanh thaân Boà-taùt. 2. Phaùp thaân Boà-taùt. Moät döùt kieát söû, moät khoâng döùt kieát söû. Phaùp thaân Boà-taùt döùt kieát söû, ñöôïc saùu thaàn thoâng, sanh thaân Boà-taùt khoâng döùt kieát söû, ñöôïc naêm thaàn thoâng. Vò ñöôïc saùu thaàn thoâng thì khoâng sanh vaøo ba coõi, daïo ñi caùc theá giôùi, cuùng döôøng möôøi phöông chö Phaät. Vò ñöôïc thaàn thoâng du hyù thì ñeán möôøi phöông theá giôùi ñoä chuùng sanh, möa baûy baùu; ôû theá giôùi ñi ñeán, ñeàu laø nhaát thöøa thanh tònh, soáng laâu voâ löôïng voâ soá kieáp. Hoûi: Pheùp cuûa Boà-taùt laø phaûi ñoä chuùng sanh, côù sao chæ ñi ñeán theá giôùi thanh tònh, soáng laâu voâ löôïng? Ñaùp: Boà-taùt coù hai haïng: 1. Coù taâm töø bi, phaàn nhieàu vì chuùng sanh. 2. Phaàn nhieàu nhoùm caùc coâng ñöùc chö Phaät. Ngöôøi öa nhoùm nhieàu coâng ñöùc chö Phaät thì ñeán theá giôùi nhaát thöøa thanh tònh soáng laâu voâ löôïng. Ngöôøi öa vì chuùng sanh nhieàu thì ñeán choã khoâng coù Phaät Phaùp Taêng. Taùn thaùn danh Tam baûo, nhö chöông sau seõ noùi. KINH: Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt luùc môùi phaùt taâm, ñöôïc Sô thieàn cho ñeán ñeä Töù thieàn, ñöôïc Boán taâm voâ löôïng, ñöôïc Boán ñònh voâ saéc, tu Boán nieäm xöù cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung, vò Boà-taùt aáy khoâng sanh trong coõi Duïc, coõi Saéc, coõi Voâ saéc maø thöôøng sanh ñeán choã coù lôïi ích cho chuùng sanh. LUAÄN: Vò Boà-taùt aáy hoaëc sanh ôû theá giôùi khoâng coù Phaät, hoaëc sanh ôû theá giôùi coù Phaät, hoaëc sanh vaøo theá giôùi baát tònh coù ba aùc ñaïo, baàn cuøng haï lieät, hoaëc sanh theá giôùi thanh tònh.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 38 289

Sanh ñeán theá giôùi khoâng coù Phaät, thì laáy Möôøi thieän ñaïo, Boán thieàn, cho ñeán Boán ñònh voâ saéc, laøm lôïi ích chuùng sanh, khieán tín höôùng Tam baûo, tuyeân noùi naêm giôùi vaø giôùi xuaát gia, khieán ñöôïc Thieàn ñònh, Trí tueä coâng ñöùc. Theá giôùi khoâng thanh tònh coù hai: coù Phaät hieän taïi vaø sau Phaät ñieät ñoä. Sau Phaät ñieät ñoä, hoaëc coù khi xuaát gia, hoaëc coù khi taïi gia, ñem taøi thí phaùp thí laøm lôïi ích chuùng sanh. Neáu Phaät ñang taïi theá thì taïo caùc nhaân duyeân daãn ñaïo chuùng sanh khieán ñeán choã Phaät. ÔÛ theá giôùi thanh tònh maø chuùng sanh chöa ñuû coâng ñöùc thì laøm cho hoï ñaày ñuû. AÁy goïi laø choã sanh ñeán laøm lôïi ích chuùng sanh. KINH: Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt

luùc môùi phaùt taâm, haønh saùu Ba-la-maät, leân ñòa vò Boà-taùt, ñöôïc baát thoái chuyeån. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt luùc môùi phaùt taâm, lieàn ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc lieàn chuyeån phaùp luaân, laøm lôïi ích thaâm haäu cho voâ löôïng voâ soá chuùng sanh xong, vaøo Voâ dö Nieát-baøn. Sau khi Phaät aáy Nieát-baøn, Chaùnh phaùp löu laïi hoaëc moät kieáp hoaëc non moät kieáp. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Coù Boà-taùt ma-ha-taùt luùc môùi phaùt taâm, cuøng Baùt- nhaõ Ba-la-maät töông öng, cuøng vôùi voâ soá traêm ngaøn öùc Boà-taùt töø moät nöôùc Phaät ñeán moät nöôùc Phaät, laøm thanh tònh Phaät ñoä. LUAÄN: Coù ba haïng Boà-taùt caên lôïi taâm beàn. Khi chöa phaùt taâm ñaõ töø laâu nhoùm voâ löôïng phöôùc ñöùc trí tueä, ngöôøi aáy gaëp Phaät nghe phaùp Ñaïi thöøa, phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, töùc thôøi thaät haønh Saùu Ba-la-maät, vaøo Boà-taùt vò ñöôïc baát thoái chuyeån. Vì sao? Vì tröôùc nhoùm voâ löôïng phöôùc ñöùc, caên lôïi taâm beàn, theo Phaät nghe phaùp. Ví nhö ñi xa, coù ngöôøi côõi deâ, coù ngöôøi côõi ngöïa, coù ngöôøi duøng thaàn thoâng. Ngöôøi côõi deâ thaät laâu môùi ñeán, ngöôøi côõi ngöïa hôi mau hôn, ngöôøi côõi thaàn thoâng moùng yù lieàn ñeán, nhö vaäy khoâng ñöôïc noùi trong luùc phaùt taâm laøm sao ñeán ñöôïc. Töôùng traïng thaàn thoâng laø nhö vaäy, khoâng neân sanh nghi. Boà-taùt cuõng nhö vaäy, khi phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, lieàn vaøo Boà-taùt vò. Coù Boà-taùt môùi phaùt taâm, taâm ban ñaàu tuy toát, veà sau xen caùc nieäm aùc, thöôøng thöôøng khôûi nieäm: Ta caàu Phaät ñaïo, ñem caùc coâng ñöùc hoài höôùng Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, ngöôøi aáy thaät laâu voâ löôïng voâ soá kieáp hoaëc ñeán hoaëc khoâng ñeán, vì nhaân duyeân phöôùc ñöùc ñôøi tröôùc moûng, maø laïi ñoän caên, taâm khoâng beàn chaéc, nhö ngöôøi côõi deâ. Coù ngöôøi ñôøi tröôùc coù chuùt ít phöôùc ñöùc lôïi caên, phaùt taâm daàn daàn thaät haønh saùu Ba-la-maät, traûi qua hoaëc ba hoaëc möôøi hoaëc traêm voâ soá

kieáp, chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, nhö ngöôøi côõi ngöïa chaéc ñi ñeán ñöôïc. Haïng thöù ba ngöôøi côõi thaàn thoâng thì nhö treân vöøa noùi. Ba haïng phaùt taâm aáy laø: 1. Toäi nhieàu phöôùc ít. 2. Phöôùc nhieàu toäi ít 3. Chæ thaät haønh phöôùc ñöùc thanh tònh. Thanh tònh coù hai: 1. Luùc môùi phaùt taâm lieàn ñöôïc Boà-taùt ñaïo 2. Sau thôøi gian ngaén, cuùng döôøng möôøi phöông chö Phaät, thoâng ñaït Boà-taùt ñaïo, vaøo Boà-taùt vò, töùc laø ñòa vò baát thoái. Nghóa Boà-taùt baát thoái nhö treân ñaõ noùi. 3. Haïng Boà-taùt phaùt taâm thöù hai, Boà-taùt tieáp sau, raát chaùn theá gian, ñôøi ñôøi laïi ñaây thöôøng öa chaân thaät, gheùt giaû doái, Boà-taùt naøy cuõng caên lôïi taâm beàn, laâu ngaøy nhoùm voâ löôïng phöôùc ñöùc trí tueä, khi môùi phaùt taâm lieàn ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; lieàn chuyeån phaùp luaân, ñoä voâ löôïng chuùng sanh, vaøo Voâ dö Nieát-baøn, chaùnh phaùp truï theá hoaëc moät kieáp, hoaëc non moät kieáp, löu laïi hoùa Phaät ñeå ñoä chuùng sanh. Phaät coù hai löïc thaàn thoâng: 1. Luùc coøn ôû ñôøi. 2. Sau khi dieät ñoä. Nghóa chöõ kieáp nhö treân ñaõ noùi. Chuùng sanh ñöôïc ñoä trong moät kieáp cuõng khoâng ít. Haïng Boà-taùt phaùt taâm thöù ba, cuõng caên lôïi taâm beàn, laâu ngaøy nhoùm phöôùc ñöùc, phaùt taâm lieàn cuøng Baùt-nhaõ Ba-la-maät töông öng, ñöôïc Saùu thaàn thoâng, cuøng voâ löôïng chuùng sanh xem

möôøi phöông theá giôùi thanh tònh maø töï trang nghieâm quoác ñoä mình, nhö Phaät A-ñi-ñaø, ñôøi tröôùc luùc laøm Tyø-kheo Phaùp-taïng, ñöôïc Phaät daãn ñeán khaép möôøi phöông, chæ cho thaáy coõi nöôùc thanh tònh, khieán choïn coõi nöôùc thanh tònh ñeå töï trang nghieâm nöôùc mình.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.